

El musclo (*Mytilus galloprovincialis*)

(ALDC, VIII, 1781. El musclo)

El *musclo* és un “mol·lusc marí comestible, de conquilla bivalva de color negrós, de 3 a 8 centímetres de llarg” (DIEC); deriva del llat. MUSCŪLUS, homonimitzat en MŪSCULUS, dim. de MŪS ‘ratolí’, que en grec significava ‘rata’ i ‘musclo’ (DELL), relació que el DECat atribueix a una comparació del ratolí amb el bessó carnós i la grandària del musclo; la -o final de *musclo* (Genebreda, c. 1360, ap. DCVB) és deguda a una assimilació a la vocal posterior tònica (com la de *suro*, *folro*) de *muscle*, que, amb el significat de ‘espatlla’, essent força freqüent, degué influir en el possible canvi; var.: *muscllo* 118, amb palatalització de la lateral (com *cllau* ‘clau’); *musco* 12, 73, per simplificació del grup consonàntic; *músculo* 73, 99, per atracció del mot culte, alterat en *múscalo* 16, amb centralització de la vocal pretònica; *muscló* 142, amb canvi d’accent per encreuament amb *me[χ]illó*. El mot coneix cognats d’altres llengües: oc. *muscle*, al. *muschel*, angl. *muschel*; el fr. *moule* s’ha incorporat al ross. amb la var. *mula*, f. com en fr.

Per a *clòtxina* (var. perifràstica *clòtxina negra* 159) i *petxina* 113 (var. *petxina negra* 169),

veg. mapa 1270. L’ús de l’esmentat *clòtxina negra* precisa més el valor general de ‘petxina’.

Me[χ]illó és una adaptació morfològica del cast. *mejillón* (s. XVI) (*me[χ]illon* 100, 189, *me[χ]illons* 150, *me[χ]illones* 93, *me[χ]ellons* 181, per alternança de la vocal palatal [i]/[e]), que és manlleu al port. *mexilhão* (llat. vg. *MUSCELLIŌNEM, der. de MUSCELLUS, var. de MUSCŪLUS ‘musclo’), i una adaptació fonètica *metxillon* 183, resultat d’una equivalència cast. /χ/ = cat. [tʃ] pròpia de parlants bilingües (Veny, 2006 a: 108). A la Marina Baixa, *me[χ]illó* s’imposa recentment sobre *musclo*, segons comunicació de Llorca.

L’alg. *cotsa* 85 és un manlleu a l’it. *cozza*.

Una mirada a la distribució de significants fa patent la gran extensió de *musclo*, trencada al nord per *muscle*, per occitanisme, i *mula*, per francesisme, i al sud per *clòtxina*, del val.; i, a les àrees frontereres o més proclius a la interferència cast., *me[χ]illó*.

L’únic mot normatiu és *musclo*, des del DG_I, 1932.

